

ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM
Hadtudományi Doktori Iskola

Horváth Zoltán mérnök őrnagy
A REPÜLŐ CSAPATOK ALKALMAZÁSA A FELDERÍTÉSBEN

című doktori (PhD) értekezésének szerzői ismertetése

Témavezető:

Dr. Lükő Dénes mérnök alezredes,
tanszékvezető, a hadtudomány kandidátusa

BUDAPEST, 2004

A tudományos probléma megfogalmazása

A hadműveleti, harcászati feladatok tervezése és végrehajtása során minden felderítési információszerzési lehetőséget – így a légi felderítést is – fel kell használni. Jelenleg a Magyar Honvédség légi felderítő képességgel nem rendelkezik. Miért van szükség a légi felderítési információra, illetve hogyan lehet kialakítani a légi felderítő képességet. E központi probléma figyelembevételével fogalmaztam meg a célkitűzéseimet.

Célkitűzések

1. Megvizsgálni a légi felderítés által biztosítható felderítési információkat és bizonyítani ezek szükségességét.
2. A légi felderítő eszközök összehasonlító elemzésével, következtetések levonását az alkalmazásuk előnyeire és hátrányaira.
3. A légi felderítés tervezése és végrehajtása, mint tevékenységi folyamat bemutatásával, haderő-fejlesztési és haderő-átalakítási szempontból fontos következtetések levonását.
4. Konkrét javaslat kidolgozását a Magyar Honvédség repülő csapatai légi felderítő képességének kialakítására, illetve ennek lehetőségeire, feltételeire, az általuk biztosított felderítési információ felhasználására.

Kutatási módszerek

A kitűzött kutatási célok elérése érdekében a kutatómunkám során az általános és a specifikus kutatási módszereket együttesen alkalmaztam. Az általános kutatási módszerek közül a megfigyelést, az analízist, a szintézist és az analógiát, a specifikus kutatási módszerek közül a gyakorlatok elemzését alkalmaztam.

Elvégzett vizsgálatok

Az első fejezetben a légi felderítéssel foglalkozom. Ismertetem a harcászati légi felderítés helyét és szerepét, illetve az alapvető fajtáit. Megvizsgálom a légi felderítés által biztosítható felderítési információkat. Kifejtem a légi felderítés szükségességét a hadműveletek és béketámogató műveletek felderítő támogatásában. Bemutatom a légi

felderítési információ polgári életben, valamint a katasztrófakezelésben való felhasználhatóságának lehetőségét. Ezzel bizonyítom a légi felderítési információk szükségességét.

A második fejezetben a légi felderítés repülő és fedélzeti felderítő eszközeivel foglalkozom. Elemzem a légi felderítésben használható repülő eszközöket és a felderítő szenzorokat. Az elemzésekből következtetéseket vonok le az alkalmazásuk előnyeire és hátrányaira.

A harmadik fejezetben kifejtem a repülő csapatok feladatait a légi felderítésben. Bemutatom a légi felderítés tervezésének és végrehajtásának folyamatát. Kiemelem a felderítő repülőek együttműködésének fontosságát és lehetőségeit más repülő nemekkel, illetve a szárazföldi csapatokkal. Bemutatom a légi felderítés rendszerszintű működése érdekében szükséges személyi- és szervezeti feltételeket. A bemutatott folyamat és a működésének feltételeiből a haderő-átalakításra és fejlesztésre vonatkozóan fontos következtetéseket vonok le.

A negyedik fejezetben megvizsgálva a Magyar Honvédség és a légierő feladatrendszerét, bizonyítom a légi felderítés szükségességét. Elemzem a légierő jelenlegi légi felderítő képességeit a rendelkezésre álló technikai eszközök (repülőeszközök, felderítő eszközök) függvényében. Konkrét javaslatot dolgozok ki a Magyar Honvédség légi felderítő képességének kialakítására, illetve a légi felderítést végrehajtó repülő csapatok alkalmazására.

Összegzett következtetések

- A felderítés többféle forrást használ fel a felderítési információk gyűjtésére. Ezek egyike a légi felderítés. Megvizsgálva a légi felderítés által biztosított felderítési információkat, arra a következtetésre jutottam, hogy bizonyítottan szükség van ezekre az információkra a hadműveletek tervezése és végrehajtása szempontjából, a nem háborús műveletekben, a polgári életben, valamint a katasztrófavédelem területén.

- A légi felderítő eszközök feladatra történő kiválasztásánál figyelembe kell venni az alkalmazásuk előnyös és hátrányos oldalát. A felderítő repülőgépekre az első világháborútól kezdve a mai napig szükség van. Mellette azonban egyre nagyobb szerepet kap a pilóta nélküli felderítő repülőgép. Mindkét eszköznek vannak előnyös és hátrányos tulajdonságai, ezért lehetnek egymást kiegészítve a légi felderítés leghatékonyabb eszközei. A légi felderítés érdekében a repülő eszközökhöz felderítő szenzorokat kell illeszteni. A felderítő

szenzoroknak is több fajtája létezik. A mai kor követelményeit figyelembe véve a digitális eszközökre, az infravörös tartományban működő kamerákra és a rádióhullám tartományban működő radarokra van szükség. A digitális eszközök mellett elsősorban a gyors adatmegjelenítési lehetőség, az infravörös kamerák mellett a rossz látási viszonyok közötti alkalmazhatóság szól. A rádióhullám tartományban működő felderítő szenzorok alkalmasak nagy területről egy időben több célról információt gyűjteni.

- Az értekezésem harmadik fejezetében bemutatott tervezési és végrehajtási folyamatból levont következtetések közül a következőket emelem ki: A légi felderítés tervezése több lépcsőből álló, összetett folyamat. A központi tervező és irányító elem a CAOC. A légi felderítő műveletek tervezésénél több tényezőt is figyelembe kell venni. A repülőegységek részére a légi felderítési bevetéssel kapcsolatos feladatokat a CAOC az ATO-ban határozza meg. A légi felderítő műveletek sikere nagymértékben függ a személyi állomány felkészültségétől, ezért erre nagy hangsúlyt kell fektetni. A szárazföldi haderő és a légierő között a műveletek támogató/támogatott elv alapján kerülnek végrehajtásra.

- A Magyar Honvédségnek vannak olyan – törvényekben, egyezményekben rögzített – feladatai, amelyek végrehajtásához szükség van a légi felderítés által biztosított információkra. Jelenleg a légi felderítési feladatokat a repülő csapatok csak vizuális felderítéssel tudják megoldani. A légi felderítő képesség megteremtésére – figyelembe véve az értekezésem első három fejezetét – javaslom: A beszerzésre kerülő Gripen típusú repülőgéphez felderítő konténerek rendszeresítését. Az információ kiértékeléséhez egy földi (mobil) kiértékelő állomás rendszeresítését. A tárgyi feltételek mellett a személyi feltételek megteremtését, a személyi állomány felkészítésének megoldását. A szárazföldi haderő légi felderítő támogatása megvalósítható érdekében meg kell teremteni a tárgyi és szervezeti feltételeket az általam leírtak alapján.

Új tudományos eredmények

1. Megvizsgáltam a légi felderítés által biztosítható felderítési információkat. A vizsgálat eredményei alapján bizonyítottam, a légi felderítés által biztosított információ szükségességét a katonai és a polgári élet területein.

2. Elvégeztem a légi felderítő eszközök összehasonlító elemzését. Az elvégzett elemzések alapján következtetéseket vontam le a légi felderítő eszközök alkalmazásának előnyeire és hátrányaira.

3. Bemutattam a légi felderítés tervezésének és végrehajtásának folyamatát. A bemutatott tervezési és végrehajtási folyamatból a haderőfejlesztés szempontjából fontos következtetéseket vontam le.

4. Konkrét javaslatot dolgoztam ki a Magyar Honvédség repülő csapatai légi felderítő képességének kialakítására, illetve lehetőségére, feltételeire, valamint a repülő csapatok által biztosított felderítési információk felhasználására.

Az értekezés ajánlásai

Az értekezésemben megfogalmazott tények alapján javaslom:

- Az anyag felhasználását a katonai felsőoktatás egyes területein.
- Figyelembe venni a haderőfejlesztés területén, a légierő felderítő képessége kialakításával kapcsolatban.
- Az anyag felhasználását segédletek, tankönyvek összeállításánál.
- A témához kapcsolódó, további tudományos kutatások elindítását.

A kutatási eredmények gyakorlati felhasználhatósága

A Magyar Honvédség légi felderítő képességével kapcsolatos fejlesztések területén.

A saját publikációk jegyzéke

1. Horváth Zoltán:

A légi felderítés eszközeinek fejlődése

Új Honvédségi Szemle 2002/7. szám, p.: 79-90, ISSN 1216-7436

2. Horváth Zoltán:

A felderítés feladata a konfliktushelyzet előrejelzésében és a kezelése során

Kard és Toll 2002/2. félév, p.: 16-24, ISSN 1587-558x

3. Horváth Zoltán:

Integráció – légierő-fejlesztés – légifelderítő-képesség

Új Honvédségi Szemle 2003/6. szám, p.: 16-22, ISSN 1216-7436

4. Horváth Zoltán:

A koalíciós légierő alkalmazásának tapasztalatai az Irak elleni háborúban

Új Honvédségi Szemle 2003/10. szám, p.: 5-11, ISSN 1216-7436

5. Horváth Zoltán:

A NATO Északi Regionális Parancsnokság alárendeltségébe tartozó CAOC 4 bemutatása
(elsősorban a felderítési feladatok oldaláról)

Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 7. évfolyam, 3. szám, p.: 33-46,

ISSN 1417-7323

6. Horváth Zoltán:

A légi felderítés "Sárkány hölgye", az U-2 típusú felderítő repülőgép

Haditechnika 2003/3. szám, p.: 33-37, ISSN 0230-6891

7. Horváth Zoltán:

A légierő felderítő információs rendszerének bemutatása

Kard és Toll 2003/1. félév, p.: 49-58, ISSN 1587-558x

8. Horváth Zoltán:

A légierő és a szárazföldi haderőnem együttműködése a felderítés területén

Kard és Toll 2003/2. félév, p.: 39-46, ISSN 1587-558x

9. *Horváth Zoltán:*

A felderítési információk feldolgozása, a felderítő adatbázisok kialakítása
Nemzetvédelmi Egyetemi Közlemények 7. évfolyam, 5. szám, p.: 47-59,
ISSN 1417-7323

10. *Horváth Zoltán:*

Az ellenséges légierő értékelése a hadszíntér felderítő előkészítése során
Kard és Toll 2004/1. félév (megjelenés alatt)

11. *Horváth Zoltán:*

A repülő csapatok alkalmazása a felderítésben
www.zmne.hu/tudtev/doktori/doktorand/horvathz.htm

Tanulmányok

1. *Horváth Zoltán:*

A harcászati légi felderítés tervezése a NATO-ban
Veszprém, 2002. (Fellelhető: ZMNE könyvtár /Kv.370/)

2. *Horváth Zoltán:*

Tanulmány a légierő felderítő információs rendszeréről
Veszprém, 2002. (Fellelhető: ZMNE könyvtár /Kv.369/)

3. *Horváth Zoltán:*

A védelemtervezés és a felderítés kapcsolatának elemzése
Veszprém, 2003. (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság könyvtár)

4. *Horváth Zoltán:*

A légi felderítés eszközei
Veszprém, 2003. (Fellelhető: MH légierő Parancsnokság könyvtár)

5. *Horváth Zoltán:*

Felderítő segédlet az ellenséges légierő és légvédelem értékeléséhez
Veszprém, 2004. (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság könyvtár)

6.Horváth Zoltán:

Felderítési információk feldolgozási folyamatának elemzése

Veszprém, 2004. (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság könyvtár)

7.Horváth Zoltán:

Háború Irak ellen. A harmadik Öböl-háború előzményeinek és eseményeinek feldolgozása

Veszprém, 2004. (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság könyvtár)

Előadások*1.Horváth Zoltán:*

A felderítő ciklus elemei

Előadás helye: ZMNE BJKMF Fakultás Repülóműszaki Intézet Főiskolai Kar, Szolnok,
2003. február (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság Felderítő főnökség)

2.Horváth Zoltán:

A doktrínák felderítő aspektusai

Előadás helye: ZMNE BJKMF Fakultás Repülóműszaki Intézet Főiskolai Kar, Szolnok,
2003. február (Fellelhető: MH Légierő Parancsnokság Felderítő főnökség)

Szakmai önéletrajz

Személyes adatok

Név: Horváth Zoltán
Anyja neve: Bognár Ildikó
Lakcím: 8200 Veszprém, Stromfeld út 1/D IX/2.
Telefon: 06 88 411-539, HM: 32 53-80
E-mail: felderitof@huaf.hu

Tanulmányok

1982 – 1986: Eötvös József Gimnázium, Tata, érettségi.
1986 – 1989: Zalka Máté Katonai Műszaki Főiskola, rádiótechnikai szak,
híradástechnikai üzemmérnök.
1997 – 1999: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Hadtudományi kar, légierő
katonai vezetői szak, okleveles katonai vezető.
2000 – 2003: Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem, Doktori Iskola, levelező PhD
hallgató.
2000: Orientation Course for intelligence personnel of the new NATO
countries, Bundeswehr Intelligence School, Bad Ems, Németország.
2001: Tactical Leadership Programme, Intelligence Course, Florennes,
Belgium.
2001: International Defense Acquisition Resource Management Risk
Management Course, Budapest.

Eddigi munkakörök

1989 - 1990: MH 54. Veszprém rádiótechnikai dandár főörs, szektorparancsnok.
1990 – 1992: MH 54. Veszprém rádiótechnikai dandár főörs, kiképző tiszt.
1992 – 1997: MH 54. Veszprém rádiótechnikai dandár, Kiképzési alosztály,
kiképzési főtitst.
1999 – MH (Légierő Vezérkar), Légierő Parancsnokság, Felderítő főnökség,
felderítő főtitst.

Tudományszervezői tevékenység

2000 – MH Légierő Parancsnokság Tudományszervező Tanács tagja.

Nyelvtudás

1997: Angol középfokú, katonai szakanyaggal bővített „C” típusú nyelvvizsga.

2004: Orosz alacsonyfokú, katonai szakanyaggal bővített „C” típusú nyelvvizsga.